

ANA TEMA¹ 14. Madde Ayrımcılık ve Göç

(Son Güncelleme Tarihi: 28.02.2026)

Giriş

Göç bağlamında ayrımcılık konusunda Mahkemeye iki açıdan başvurulmuştur. Bir yandan, Mahkeme, bir kişinin göçmen statüsüne dayalı ayrımcılık iddialarına ilişkin şikâyetleri incelemiştir. Mahkeme, diğer yandan, göç bağlamında farklı temellere dayanan ayrımcılık davalarını incelemiştir.

Göçmen Statüsüne Dayalı Ayrımcılık

- Göçmen statüsünün bireyin doğuştan gelen bir özelliği olmayıp kanunla verilen bir statü olması, 14. madde anlamında “herhangi başka bir durum” ile aynı şekilde muamele görmesini engellemez. Bir kişinin göçmen statüsünün birçok hukuki ve diğer sonuçları bulunmaktadır (*Bah/Birleşik Krallık*, 2011, § 46; *M.T. ve diğerleri/İsveç*, 2022, § 96).
- Mülteci statüsünün “herhangi başka bir duruma” eşdeğer olduğu yönündeki argüman, göç mevzuatı kapsamındaki statünün aksine, mülteci statüsünün bir seçim unsuru içermemesi nedeniyle daha da güçlenmektedir (*Hode ve Abdi/Birleşik Krallık*, 2012, § 47).
- Göçmen statüsü kapsamındaki seçim unsuru göz önüne alındığında, Hükümete tanınan takdir yetkisi nispeten daha geniş ve gerekli gerekçe daha az sağlamdır (*Bah/Birleşik Krallık*, 2011, § 47).
- Ülkelerindeki genel bir durumdan kaçan kişilerin durumunun (ikincil koruma statüsü) ve bireyselleştirilmiş bir zulüm veya kötü muamele riski nedeniyle ülkelerinden kaçan kişilerin durumunun (mülteci statüsü) benzer veya karşılaştırılabilir olmadığı yönünde olgusal ve hukuki argümanlar varsa, 14. maddenin amaçları doğrultusunda, ileri sürülen hak özellikle dikkate alınarak, her bir davanın özel koşullarının değerlendirilmesi gerekmektedir (*M. T. ve diğerleri/İsveç*, 2022, §§ 97-111).

Önemli Örnekler:

- Anakomba Yula/Belçika*, 2009 - ülkede yasa dışı ikamet eden bir yabancıya babalık itirazında bulunması için adli yardım sağlanmasının reddedilmesi;
- Bah/Birleşik Krallık*, 2011 - yerel makamların, reşit olmayan bir çocukla birlikte istemeden evsiz kalan bir kişiye, küçüğün göçmen kontrolüne tabi olduğu gerekçesiyle sosyal konut tahsisinde öncelik vermeyi reddetmesi;

¹ Bu belge Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olup Mahkeme açısından bağlayıcı değildir. Bu tercüme, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının sorumluluğu altındadır.

- *Ponomaryovi/Bulgaristan*, 2011 - daimi ikamet izni olmayan yabancıların ortaöğretim için okul ücreti ödeme yükümlülüğü;
- *Hode ve Abdi/Birleşik Krallık*, 2012 - mülteci statüsüyle ülkede sınırlı süreli kalma izni bulunan göçmenlerin, ülkeye sonradan gelen eşleriyle birleşememesi
- *M.T. ve diğerleri/İsveç*, 2022 - mülteci statüsünden yararlananların aksine, ikincil korumadan yararlananlara aile birleşimi sağlanması için üç yıllık geçici bekleme süresi.

Göç Bağlamında Ayrımcılığa İlişkin Diğer Davalar

- Sözleşme, bir yabancıya belirli bir ülkeye girme veya yerleşme hakkını güvence altına almamaktadır (*Ibrogimov/Rusya*, 2018; *Pajić/Hırvatistan*, 2016; *Novruk ve diğerleri/Rusya*, 2016). Bununla birlikte, aile birleşimine veya reşit çocuklar ile ebeveynleri arasındaki bağların sürdürülmesine ilişkin davalarda, olay Sözleşme veya Protokollerinin hükümlerinden en az birinin “kapsamına” girebilmektedir.
- 8. madde aile birleşimine ilişkin genel yükümlülükler getirmese de (*Jeunesse/Hollanda* [BD], 2014), 8. maddeyle uyumlu bir göç kontrolü tedbiri ayrımcılık teşkil edebilir ve 14. maddenin ihlaline yol açabilir (*Abdulaziz, Cabales ve Balkandali/Birleşik Krallık*, 1985; *Biao/Danimarka* [BD], 2016).
- Bir başvuran, kendi çekirdek ailesine ait olmayan ve kendisine bağımlı olduğu veya olmuş olduğu gösterilemeyen yetişkinlerle ilgili olarak bir “aile hayatının” varlığına dayanamaz. Bununla birlikte, reşit çocuklar ile ebeveynleri arasındaki bağ, Sözleşme’nin 8. maddesi anlamında “özel hayat” kavramına girmektedir (*Novruk ve diğerleri/Rusya*, 2016, §§ 88-89), dolayısıyla bu tür davalarda 8. maddeyle birlikte 14. madde uygulanabilir.

Önemli Örnekler:

- *Biao/Danimarka* [BD], 2016: en az yirmi sekiz yıl boyunca Danimarka vatandaşlığına sahip olan kişilere aile birleşimi için daha elverişli koşullar uygulanırken, başka bir ülkeyle olan bağlar temelinde aile birleşiminden yararlanmanın reddedilmesi;
- *Abdulaziz, Cabales ve Balkandali/Birleşik Krallık*, 1985: Birleşik Krallık’ta yasal ve daimi olarak ikamet eden başvuranların kocalarına aile birleşiminden yararlanma hakkı verilmesinin reddedilmesi; çünkü Birleşik Krallık’ta yerleşik bir erkeğin, yerleşik bir kadına kıyasla yabancı uyruklu eşine ülkeye yerleşim amacıyla giriş veya kalma izni almasının daha kolay olması;
- *Kiyutin/Rusya*, 2011 ve *Novruk ve diğerleri/Rusya*, 2016: HIV pozitif yabancıların sağlık durumları nedeniyle oturma izni başvurularında ayrımcılığa uğramaları ve/veya Rusya’ya tekrar girişlerinin daimi olarak yasaklanması;
- *Pajić/Hırvatistan*, 2016: yürürlükteki iç hukuk, evli olmayan heteroseksüel çiftlere oturma izni verilmesine imkân tanırken bu hakkı eşcinsel çiftlere tanımadığı için, yabancı bir eşcinsel partnere ailevi nedenlerle oturma izni verilmesinin reddedilmesi;
- *Taddeucci ve McCall/İtalya*, 2016: aile birleşimi amacıyla sadece heteroseksüel çiftlerin evlenebilmesi ve “eş” statüsü kazanabilmesi nedeniyle, yabancı bir eşcinsel partnere aile nedenleriyle oturma izni verilmesinin reddedilmesi.

Diğer Atıflar

İçtihat Rehberleri:

- [Göç Rehberi](#)
- [LGBTİ Bireylerin Hakları Rehberi](#)

Diğer:

- Mahkeme ve Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) tarafından yayımlanan [Avrupa Ayrımcılık Yasağı Hukuku El Kitabı](#), 2018 baskısı
- Mahkeme ve FRA tarafından yayımlanan [Avrupa Sığınma, Sınırlar ve Göç Hukuku El Kitabı](#), 2020 baskısı

BAŞLICA İÇTİHAT ATIFLARI

Öncü Kararları:

- *Bah/Birleşik Krallık*, no. 56328/07, AİHM 2011 (8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlal edilmemesi);
- *Ponomaryovi/Bulgaristan*, no. 5335/05, AİHM 2011 (1 No.lu Protokol'ün 2. maddesi ile birlikte 14. maddenin ihlali).

Göçmen Statüsüne Dayalı Ayrımcılığa İlişkin Diğer Davalar:

- *Anakomba Yula/Belçika*, no. 45413/07, 10 Mart 2009 (6. maddenin 1. fıkrası ile birlikte 14. maddenin ihlali);
- *Hode ve Abdi/Birleşik Krallık*, no. 22341/09, 6 Kasım 2012 (8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlali);
- *M.T. ve diğerleri/İsveç*, no. 22105/18, 20 Ekim 2022 (8. maddenin ihlal edilmemesi; 8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlal edilmemesi).

Göç Bağlamında Ayrımcılığa İlişkin Diğer Davalar:

- *Abdulaziz, Cabales ve Balkandali/Birleşik Krallık*, 28 Mayıs 1985, A Serisi no. 94 (8. maddenin ihlal edilmemesi; 8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlali);
- *Kiyutin/Rusya*, no. 2700/10, AİHM 2011 (8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlali);
- *Pajić/Hırvatistan*, no. 68453/13, 23 Şubat 2016 (8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlali);
- *Novruk ve diğerleri/Rusya*, no. 31039/11 ve 4 diğer başvuru, 15 Mart 2016 (8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlali);
- *Biao/Danimarka* [BD], no. 38590/10, 24 Mayıs 2016 (8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlali);
- *Taddeucci ve McCall/İtalya*, no. 51362/09, 30 Haziran 2016 (8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlali);
- *Ibrogimov/Rusya*, no. 32248/12, AİHM 2018 (8. madde ile birlikte 14. maddenin ihlali).